

VEČERNI LIST

Cene po pošti:

za celo leto . K 84.—

za pol leta . K 42.—

za četrt leta . K 21.—

za 1 mesec . . K 7.—

Za Ljubljano mesečno 7 K

za inozemstvo mesečno K 12.—

Uredništvo in uprava:

Kopitarjeva ulica št. 6

Uredn. telefon štev. 50

Posamezna številka 60 vin.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 60 vin.

Socialdemokracija proti veri.

Socialdemokratski govorniki, ki prihajajo sedaj ob volitvah med ljudi, so neodkriti srčni dovolj, da zatrjujejo, češ, da niso proti veri. Tako govorjenje socialdemokraciji ni v čast. Saj se ravno socialdemokracija tako rada baha, kako načelna stranka da je. Dokazov, kako se pred ljudstvom socialdemokracija boji pokazati svoje pravo lice, imamo nebroj na razpolago. Venomer socialdemokratski so drugi zatrjujejo: »Saj nismo proti veri! Saj smo tudi mi za vero!« V pojasnilo, koliko je vredno tako govoritvenje socialdemokratov, naj služijo sledeče vrstice, ki jih je prinesel ponedeljkov »Narpej«, pod datumom 15. novembra št. 263. Pod zaglavjem »Po svetuc piše:

»Listi poročajo, da je v češkoslovaških delavskih telovadnih enotah v letu 1919 iz-

stopilo 8000 članov iz rimsko-katoliške cerkve ter je ostalo brez veroizpovedi.«

Jasno govorjeno! Češke delavske telovadne jednote so socialistična organizacija proti katoliškemu »Orlu«, kakor je socialdemokratska »Svoboda« pri nas. V teh jednotah zbirajo socialdemokrati mlade ljudi, ne da telovadijo, marveč da jih vzgajajo v brezverstvu. Številke govore! Lani je 8000 socialdemokratskih članov odpadlo od katoliške vere in so ostali brezverci.

Tako socialdemokrati delajo drugače v svojih društvih in govore drugače pred krščanskim ljudstvom.

To je hinavska igra, ki zasluži zaničevanje vseh poštenih ljudi. Krščansko ljudstvo bo 28. novembra tem nekrščanskim hinavskim politikom pokazalo vrata.

in ne razume naglice, s katero bi radi lastni ljudje dali pečat naši nesreči in sramoti.

VESNIČ, TRUMBIČ IN STOJANOVIČ — POROČAJO.

LDU Belgrad, 16. nov. (ZNU) Sinoči je bila v ministrstvu za zunanje stvari ministrska seja, na kateri so gg. dr. Vesnič, dr. Trumbič in Stojanović poročali ministrom, ki so ostali v Belgradu, o delu naše delegacije v Rapallu.

LDU Belgrad, 16. nov. (ZNU) Danes je bila seja ministrskega sveta, ki je trajala od 19. do 21. ure. Predmet razpravljanja je bil rezultat pogajanj z Italijo v S. Margheriti, potem pa so razpravljali o tekočih poslih.

NOVA ZVEZA NARODOV.

LDU Pariz, 16. nov. (DunKU) Listu »Chicago Tribune« se javlja iz Filadelfije, da je list »North America« danes prinesel članek, v katerem se izjavlja, da bo predsednik Harding pozval ministrske predsednike Anglije, Francije, Italije, Japonske in Nemčije in pa Elihu Roota, da se ustanovi nova zveza narodov na temelju svetovnega razsodišča, kakor ga je predlagal Root. Kakor piše isti list, predsednik Harding ne namerava priti v Evropo.

SMRTNI BOJ WRANGLOVE ARMADJE.

LDU Carigrad, 16. nov. (Havas) Poročevalec lista »Chicago Tribune« javlja, da se je general Wrangel vkrcal na ruski križarki, ki je vzela na krov tudi vojake. Tri transportne ladje z 20.000 vojaki in ena ladja z ranjenci so odplule z neznanim namenom. Ostanke Wranglove armade se junaško branijo; vendar pa je položaj nevzdržen. Mnogi častniki so se sami ustrelili, da ne bi prišli v roke rdečim četam. V Carigradu pričakujejo 25.000 beguncev.

UKRAJINA SE UPIRA BOLJŠEVIKOM.

S prodiranjem ukrajinske armade na vzhod pridobiva ustaško gibanje med Ukrajinci vedno več pristašev in je vedno močnejše. Upor, ki se ga ne udeležujejo samo kmetje, ampak tudi delavci, učitelji in duhovščina, ne samo Ukrajinci, ampak tudi Velikorusi in nemški kolonisti, je splošen in se vrši v znamenju ukrajinske neodvisnosti. Med ukrajinsko fronto in Kijevom vodi ustajno neki Struk, bivši avstrijski častnik, ki je zasedel več mest. Ukrajinska armada se je združila z ustaškimi četami po predoru fronte pri Vinici. V herzonski guberniji so se uprli boljševoikom nemški kolonisti. Jekaterinoslav in Poltava imajo uporniki v svoji oblasti. Kot poročajo zadnja poročila, se bojujejo boljševoiki proti ustašem z veliko energijo. Nekateri velike ukrajinske vasi, ki štejejo od 10 do 20 tisoč prebivalcev, so uničili. Tudi iz Gogoljevih povesti znano vas Dykanka je doletela ista usoda. Vlada ukrajinske ljudovlade je mobilizirala več nadaljnih letnikov. Kmetje iz Ukrajine so imeli kongres, na katerem so izjavili: »Vse mora v boj za ukrajinsko neodvisnost!«

Ljudstvo v boju za svoje pravice.

KJE BO STALA SKRINJICA LJUDSKE STRANKE?

Na Kranjskem bo stala skrinjica Ljudske stranke na tretjem mestu. Kandidatne liste so namreč razporejene sledeče: 1. JDS; 2. SKS; 3. Slovenska Ljudska Stranka; 4. NSS; 5. JSDS. Kandidatna lista Ljudske stranke na Kranjskem je tiskana s črno barvo na belem papirju brez vseh znakov. Lista Ljudske stranke za Kranjsko ne nosi rdečega križa, kakor trde liberalci. Pazite na to!

Na Štajerskem je skrinjica Ljudske stranke na prvem mestu. Tu pa nosi kandidatna lista rdeč križ.

V Ljubljani bo stala skrinjica Ljudske stranke na drugem mestu. Kandidatna lista je opremljena kakor drugod na Kranjskem.

VELIKI SHODI DR. KOROŠCA.

Maribor, 17. novembra. Včeraj, dne 16. novembra, se je vršil tu v Mariboru v koncertni dvorani gledališča zelo dobro obiskan volivni shod Ljudske stranke, na katerem je govoril dr. Korošec. Zdaj se mudi dr. Korošec na svojih velikih shodih na Murskem polju.

»JUTRO« KUJE RUMENJAKE.

»Jutro« piše v svojem uvodniku o našem položaju, ki ga opisuje precej črno; pravi, da se mu zdi, kakor da bi se odpirali sarkofagi kapucinske grobnice. Priznamo, da položaj ni rožnat, toda vemo tudi, da potrebuje ta čas nojn mož in da zahteva od nas, da smo močnejši, da tudi v hipu, ko se odpirajo sarkofagi in se pojavljajo strahovi, ne pobegnemo in prodamo svoje resnosti za judežve groše strankarske koristi in demagogije. Liberalce čas ni naučil misliti. V eni sapi našteva vse sovražnike Jugoslavije, ki hočejo državo zdrobiti na kose. Poleg grških konstantinovec imenuje habsburško propagando, radičevce in frankovce in seveda tudi neizogibne slovenske klerikalce. Ti netiljo plemenske spore, ne priznavašjo ne državi, ne narodnemu edinstvu. Čudno se nam zdi, da klerikalce ne imenujejo kar na prvem mestu. Seveda, edina državnotvorna stranka so demokrati, oni so ljudstvo in država. Stranka pa, ki hoče tako državno ureditev, da bo prišlo ljudstvo do svoje pravice in zadovoljnosti, kar more biti glavni temelj vsake državne tvorbe, ta stranka pa je — izdajalska po mnenju naših demokratov. Vprašajte se, kdo goji nezadovoljnost? Vemo, da demokratom ni do resnice; samo za to jim je, da popadejo vsako priliko, tudi ob naši zijačiji rani sammargeritske pogodbe kujejo rumenjake za svojo propadlo stranko, ki sama goji nezadovoljnost med delavskim in kmečkim ljudstvom. Pokažite zmisel za ljudske potrebe in pravice, pa boste dokazali vsem, da ste res državotvorna stranka. Govoriti o »sporazumu« z Italijo in imeti pred očmi samo svojo demagoško korist, je hudo delstvo in kratkovidnost, ki nima para.

DRAGOCENO PRIZNANJE.

V nedeljo 14. t. m. je voditelj »samostojnih« v Mošnjah na shodu Ljudske stranke odkrito priznal, da je bil in je liberalec, enako kot večina njegovih somišljenikov. Ker se pa z dosežanjem liberalno stranko (JDS) niso smeli več pokazati med ljudstvo, so ustanovili za liberalne kmete »Samostojno kmetijsko stranko«. — Mož je tedaj odkrito priznal, kdo je on in kaj njegova samostojna stranka.

O SHODIH J. D. S.

piše »Jutro« precej rezervirano. Pravi, da so imeli lep uspeh. Shode v Bohinjski Bistrici, Višnji gori in št. Lambertu samo omenja, da so se vršili in pristavljaja: »Tudi

ITALIJA IN MALA ENTENTA.

LDU Praga, 16. nov. (ČTU) Glasilo zunanega ministrstva »Čas« piše z ozirom na pakt v S. Margheriti: V zunanji politiki ima Italija mnogo skupnih točk z malo entento v vprašanju vzpostavitve Habsburžanov, v vprašanju donavske konfederacije in v

v teh krajih ima demokratska misel trdno zaslonbo. »Kdor ve, kako »sijajni« so bili ti demokratski shodi, bo vedel, kako trdna je zaslonba dem. misli med našim ljudstvom. »Jutro« pa poroča o shodu narodnih socialistov v Bohinjski Bistrici, ki je bil baje natančen odtis liberalnega shoda: dva govornika brez poslušalcev. Tako, kakor na shodih, se bo liberalcem vseh farb in struj godilo tudi pri volitvah.

LIBERALCI V SODRAŽICI

so v očigled sijajnega shoda, ki ga je v nedeljo imel tam kandidat Škulj, zbrali svojih 14 možakarjev ter odšli v Žimnice, kjer so priredili svoj »shod«. Bil je pa tako klavern, da je še tistim 14 liberalcem upadla korajža: »Nič ne bo z našim Rusom!« Seveda, oni so imeli svojih 14 sodražskih liberalcev, na Škuljevem shodu pa je zborovalo nad 400 zavednih in odločnih mož in fantov. Ob volitvah je pač hudo biti liberalec.

V BEGUNJAH PRI CERKNICI

bi se bil v nedeljo imel vršiti shod samostojnih. Toda o shodu ni bilo ne duha ne sluha. Manjka tedaj vsega, kar je treba za shod, manjka posebno ljudi, ki so potrebni za zmago ter samostojne liberalno grajščinske zgage med kmeti.

KANDIDATI HRV. LJUDSKE STRANKE V HERCEGOVINI

so: O. Fra Didak Buntič, dr. Marko Rebac, prof. Juraj Puljić, dr. Nikola Mandić. Le-ti so podpisali posebno izjavo ljudstvu, v kateri prisegajo in zastavljajo svojo besedo, da v celoti osvajajo politični, gospodarski in kulturni program Hrv. Ljudske stranke, da bodo iz vseh sil delovali za njegovo uresnitve, da bodo pristopili tistemu parlamentarnemu klubu, v katerem bo večina poslancev Hrv. ljudske stranke, da bodo vsako leto priredili po raznih krajih Hercegovine najmanj 12 shodov, na katerih bodo poročali ljudstvu o delu stranke in končno, da bodo takoj položili mandat, ako bi se v čem tej izjavi izneverili.

NADALJNJE KANDIDATNE LISTE HRVATSKE LJUDSKE STRANKE.

Nositelji kandidatnih in kvalificirani kandidati so: v modruško-reški županiji dr. Avgustin Juretić, tajnik JSZ v Zabu; dr. Julij Radočaj, odvet. konc. in župnik Anton Milić; v požeški županiji odvetnik dr. Gjuro Kuntarić, prof. dr. Janko Šimrak in gospodarski uradnik dr. Vlado Cacak; v virovitiški županiji urednik Stepan Barić, odvetnik Matija Belić in kaplan Franjo Pipinić; v sremski županiji prof. dr. Janko Šimrak, urednik dr. Josip Andrić in prof. dr. Andrej Živković. Na drugem mestu splošnih kandidatov so povsodi brez izjeme možje iz ljudstva, ki tudi sploh med kandidati prevladujejo.

Somišljeniki!

Somišljenice!

Slovenska Ljudska Stranka za Ljubljano priredi v nedeljo dne 21. t. m. ob pol 11. uri dopoldne v veliki dvorani »Uniona«

volivni shod.

Dnevni red: Političen položaj (poroča posl. Smodej). 2. Govori kandidatov S. L. S. za Ljubljano. 3. Slučajnosti.

Pridite vsi in vse na ta shod. Vsak somišljenik in vsaka somišljenica naj se zaveda dolžnosti; V nedeljo ob pol 11. uri v »Union« na shod S. L. S.

vprašanju ruske politike. Nehote je vodila Italija enako politiko z Jugoslavijo in Češkoslovaško. Po rešitvi jadranskega konflikta se more upati, da se bo solidarnost še bolj ojačila in se razširila na celo vrsto drugih vprašanj, glede katerih bo Italija postopala skupno z malo entento.

»Bolni naj zdravega nosi!« Tako vele liberalci, ki hočejo, naj bedno ljudstvo nosi liberalne kapitaliste in bankirje!

Ljudstvo, pomni, da kapitalistične banke z milijoni denarja podpirajo liberalce!

GOSPODARSTVO V NARODNI BANKI.

LDU Beograd, 16. nov. (ZNU) Včeraj je bil redni občni zbor delničarjev Narodne banke. Na zboru, ki je bil slabo obiskan, se je sprejelo poročilo upravnega odbora in odbor dal absolutorij za delo od leta 1914 do januarja 1920, ko se je Narodna banka kraljevine Srbije preuredila v Narodno banko kraljevine SHS. Sprejel se je predlog o razdelitvi dobička v znesku po dinarjev 74.40 na vsako delnico. Izmed delničarjev je samo g. Nikola Stanarevič kritiziral delo Narodne banke v času evakuacije Srbije. Zameril je odboru, da banka zasebnikom pri sprejemanju depozitov ni šla na roko. V času, ko je banka delovala v inozemstvu, je podpirala najbolj one, ki so ji bili blizu, na Francoskem ali v Švici. Denar so dobili največ oni, ki ga niso potrebovali in ga je velik del ostal v Monte Carlu. Tudi v dovoljevanju posojil drugim bankam je bila Narodna banka zelo skopa. Od zasebnikov so pri Narodni banki najslabše prošli bojevniki na solunski fronti. G. Stanarevič je zameril banki, da ni olajšala zamenjave našega denarja v grške drahme, dočim se je na Francoskem brez vsake potrebe izvršilo mnogo denarnih poslov. Obsoja odboru, da je sprejel od države pet milijonov dinarjev kot odškodnino. Po govoru g. Stanareviča je bil sprejet predlog, da se dovoli državi posojilo brez zavarovanja v znesku 1500 milijonov dinarjev, ki se bo vrnilo v desetih letih. V to vsoto se bo vračunalo tudi 425 milijonov dinarjev, ki jih je država že dvignila na račun depozita kronsko-dinarskih novčanec. S tem je bil zbor zaključen.

ZBOR ZVEZE NARODOV.

LDU Zeneva, 16. nov. (DunKU) Po stenografskem protokolu je včerajšnje poročilo seje zboru zveze narodov popraviti v toliko, da je bil sprejet predlog lord Cecilia, naj se v sredi oktobra došle prošnje za sprejem postavijo na dnevni red tega zborovanja zveze narodov in oddajo komisiji v pregled. Med razpravo je izjavil lord Robert Cecil, da se strinja za zahtevo, ki jo je stavil Bourgeois, da bo nekvarno temu sklepu v bodoče odločala komisija o dopustnosti sprejemnih prošenj.

LDU Zeneva, 16. nov. (Svicarska brz. agentura) Na popoldanski seji, ki se je pričela ob 16., se je nadaljevalo razpravljanje o delovni metodi zboru zveze narodov in komisiji. Po predlogu predsednikovega najpredsednika vsake komisije en dan po svoji izvolitvi predloži predsedniku zboru objektivni in splošni ekspozit o vseh komisiji došlih vprašanjih. Razen tega naj bi mogli delegatje, ki to žele, neposredno po tem ekspozitju podati svoje pripombe. — Tittoni je k temu predlogu stavil predlog, katerega je mimo drugih podpiral tudi Ador, naj se črtata ti dve točki, ker meni, da bi tako poslovanje povzročilo nepotrebno dvojno delo in bi se obravnave zveze narodov preveč podaljšale. — Barnes (Anglija) se upira črtanju, češ da je potrebno, podati komisijam gotove smernice glede vprašanj, s katerimi bi se morale pečati; to se more doseči samo s tem, da se pretresajo vprašanja pred delom komisij. Tako razmotrivanje v zboru zveze narodov je že zato potrebno, ker se v poročilu generalnega tajništva niso obravnavala posamezna važna vprašanja, kakor n. pr. sprejem nekdanjih sovražnih držav, in ker naj se da zboru prilika, da o teh stvareh izrazi svoje mnenje.

18 MESEČNA VOJAŠKA SLUŽBA V FRANCII.

LDU Pariz, 16. nov. (Havas) Ministrski svet pod predsedstvom predsednika Milleranda se je danes bavil z zunanjim položajem. Za veleposlanika v Londonu je bil imenovan St. Aulaire, za veleposlanika v Madridu pa De France. Nadalje je pretresal ministrski svet zakonski načrt o dobi vojaškega službovanja in se je načeloma izrekel za 18 mesečno vojaško službo. Okrajšanje službene dobe pa se bo izvedlo šele po prehodnem času. Kako dolgo bo trajal ta čas, bo odvisno od potreb za obrambo in od zunanjega položaja.

Politične novice.

— Pogodba naj se ne podpiše! Narodni svet za neosvobojeno domovino je poslal slovenskima ministroma dr. Korošcu in dr. Kukovcu sledečo brzojavko: Z ozirom na posebno težke pogubonosne žrtve, naložene s sanmargheritskim dogovorom slovenskemu delu našega naroda, pozivljemo oba gospoda slovenska ministra, naj odrečeta svoj podpis in rajši odstopita, kakor da bi soppodpisala pogodbo, ki je naš narod ne more nikdar priznati. Narodni svet za neosvobojeno domovino. — Čudno je, da se v istem trenutku, ko primorski Slovenci izrekajo to zahtevo, liberalnim demokratom, katerih voditelj je dr. Kukovec, tako mudi s podpisom »pogodbe«.

— Kdo je edino merodajen v demokratski stranki. G. Stojan Protič je te dni v »Samoupravi« razpravljal o tem, da demokratska stranka še do danes ni opredelila svojega stališča v vprašanju bodoče ustave. Pač pa se je njen minister Draško-

vič v svojem zagrebškem govoru po priliki izrekel za federalizem. Na to odgovarja »Beogradski Dnevnik«: »... Kar tiče posebej g. Draškovića... moramo na žaost g. Protiča izjaviti, da demokrati njegovega govora ne odobravajo. Demokrati sploh smatrajo kot pravega in merodajnega državnika v svoji stranki g. Pribičevića.« To naj si vtaknejo za ogledalo tisti naivni ljudje pri nas, ki gredo za dr. Tavčarjem slepo v boj za — Pribičevića, ta bič Jugoslavije.

— Kaj delamo v Pečuhu? »Narodna Politika« priobčuje dopis iz Pečuha, ki nam odkriva čudne stvari. Pečuh ima zaenkrat zaseden Jugoslavija. Ko je svojčas na Ogrskem zavladal boljševizem, je naša oblast to mesto obvarovala boljševiške šibe. Kasneje pa je postal Pečuh varno zatočišče raznih iz Ogrske pregnanih, oziroma pobeglih komunističnih voditeljev in agitatorjev. Naša oblast je šla in še gre tem ljudem v vsakem oziru na roko. Tako je bilo mogoče, da so meseca avgusta letos revolucionarni elementi obnovili svoječasni narodni svet — brez sodelovanja meščanskih elementov — in se dne 22. septembra siloma polastili mestne avtonomije. Od tedaj je župan v Pečuhu Bela Linder, vojaški poverjenik Kunove vlade, a tudi vsa ostala vplivna mesta so v rokah raznih najglasovitejših Kunovih hlapcev, ki jih iščejo mažarske oblasti radi raznih zločinov. Seveda je tudi policija v rokah teh komunistov, in sicer tudi naša obmejna policija. Glasoviti komunistični detektivi Szikora, Varga in Borbaš so meseca septembra batinali ravnatelja cistercijanske gimnazije Abla Buziaša, kanonika Mošonya, voditelja krščanskih socialncev Ružinskega in še neke druge osebe in jih težko poškodovali. Naše oblasti so sicer radi tega uvedle preiskavo, a dosedaj batinjani še niso dobili nikakega zadoščenja, a komunistični zločinci so ostali nekaznovani. Člani okupacijske oblasti so v najintimnejši odnosih s komunističnimi voditelji. Draginja v mestu je vsak dan večja, davčna bremena neznosna, sedaj pa hočejo revolucionarji ustanoviti tudi lastno vojsko, kateri bo moral služiti vsak organiziran delavec. To so čudne razmere v Pečuhu. Ni težko uginiti, da se naša okupacijska oblast poslužuje mažarskih komunistov proti sedanjim Ogrski, toda gotovo gre v tem predaleč in pušča svoj lastni hrbet nezavarovan proti njim. Tako delajo mažarski komunisti pod varstvom demokratske policije v Pečuhu lahko vse, kar se jim zljubi. In Pribičević je vodja »edine državnotvorne stranke« v Jugoslaviji.

— Dr. Kniper umrl. Na Nizozemskem je umrl odlični nizozemski državnik dr. Kniper, star 83 let. Po svojem poklicu je bil evangelijski pastor, a je kmalu zaslovel kakor odlični državnik svoje dežele. V l. 1880. je ustanovil skupno z voditeljem nizozemskih katoličanov, dr. Schlaipmanom društvo krščanskih ljudi in je z njim neumorno deloval, dokler ni v l. 1901. društvo zmagalo. Kniper je postal ministrski predsednik, evangelič in katoličanje so postavili vlado, ki je zaslovela po jako lepem izvajanju krščansko socialne politike. V l. 1917. so dosegli krščanskim šolam enakopravnost z državnimi. Ves čas svoja javnega delovanja je bil odlikoval tudi kakor časnikar. Nizozemska je izgubila v njem velikega državnika, krščanska ideja pa vnetega bojevnika.

— Volitve na Grškem. Pri volitvah, ki so se vršile na Grškem, je dosedanji ministrski predsednik Venizelos popolnoma propadel. Od vseh njegovih ministrov sta bila izvoljena le dva. On sam in vsi drugi so propadli. Venizelos bo imel v zbornici le 118 pristašev, bivši kralj Konstantin pa 250. Venizelos je odstopil. Ta preobrat na Grškem je pomemben, ker se tudi drugod govori o preobratih v prid odstavljenih vladarjev.

Dnevne novice.

Izidor Cankar: Obiski. Nova knjižnica 5. Izdala in založila Nova založba v Ljubljani, tiskala Jugoslovanska tiskarna. — Ti »Obiski«, ki so izhajali svojčas v »Dom in Svetu« so zdaj zagledali beli dan. Knjiga, ki je zelo aktualna in ki bo pomenjala za literarno zgodovino mnogoter drag donešek, je zdaj v slovenskem leposlovju edina svoje vrste. Prinaša obiske pri dvanajstih slovenskih umetnikih, književnikih, slikarjih, glasbenikih, igralcih, s sliko. Vsak obisk je podan v novelističnem okvirju. Med obiski so zastopani i Ivan Cankar, Fr. S. Finžgar, Foerster Anton, Jakopič Richard, Jama Matija, Gojmir Krek, Sajovic Anton, Ksaver Meško, Silvij Sardenko, dr. Ivan Tavčar, Anton Verovšek, Župančič. Nova, prej še ne natisnjena obiska sta pri dr. Tavčarju in Antonu Sajovicu. — Knjigo je Nova založba lepo opremila, tako glede papirja in tiska, kakor glede vnanjosti. Obsega 178 strani precej velikega formata in stane broš. 48 kron, krasno vezana 60 kron. Naroča se pri Novi založbi, Kongresni trg. — Jugoslovanski kardinal. Kakor poročajo iz Beograda, bo pri prihodni volitvi kardinalov, ki se bo vršila tekom zime, po-

stal kardinal tudi zagrebški nadškof dr. Ante Bauer.

— Stoletnica slovaške narodne himne. V 10. dan meseca decembra 1920 bo sto let, kar je bil v Dolnjem Kubinu rojen Jan Matuška, avtor slovaške narodne himne »Nad Tatro se bliska«.

— Zdravstveno stanje v Sloveniji. Po izkazu je umrlo pretečeni teden v Sloveniji za nalezljivimi boleznimi 24 ljudi. Med temi eden za trebušnim tifuzom, 20 za grižo, eden za davico ter eden vsled koz. Tifus in griža sta najbolj razširjena.

— Štrajk zasebnih nameščencev v Zagrebu je bil proglašen 15. novembra. Vendar je stopilo v stavko doslej le osobe maloštevilnih tvrdk, na splošno se pa delo nadaljuje.

— Vlom v Novem mestu. V noči na 11. novembra 1920 je vlomil dosedaj neznan storilec v trgovino J. K... v Novem mestu in ukradel iz komptoarja železno blagajno, vsebujočo nad 40.000 kron v gotovini, več hranilnih knjižic, dve večji knjigi, računov in drugih neznatnih reči. Denar je obstojal iz ene 1000 dinarske, 83 (100 dinarskih), nekaj 20 in 10 dinarskih novčanec, ter de 100 kron avstrijskega, zako strganega denarja. 32.000 kron je bila last K... samega, drugi denar je bil pa last Novomeške čitalnice in obrtnega novomeškega društva. Razbita blagajna z vsemi drugimi listinami, izvzemši denarjem, se je našla 11. novembra na pešpoti pod kmetijsko šolo na Grmu proti Smitelu.

— Izredno dobra letina v Združenih državah. »Daily Chronicle« poroča, da je po sodbi ameriškega poljedelskega urada letošnja letina koruze, krompirja in tobaka najboljša v povestnici Združenih držav. Kanada je dosegla rekord letine, ki jo cenijo na 460.000 funtov šterlingov.

— Nobelova nagrada iz fizike. Akademija ved je podelila Nobelovo nagrado za stroko fizike za leto 1920 ravnatelju mednarodnega urada za mere in tehtnice Karlu Breterilu za izum, ki se z njim da doglati nepravilnosti v zlitinah niklovega jekla.

— Maksimiranje cen za kurjavo v hotelskih prenočiščih v Zagrebu. Zagrebški magistrat je določil cene za kurjavo v hotelskih sobah tako-le: Za enkratno kurjenje na dan v glinastih pečeh 20 kron, za dvakratno 35 kron; v železnih pečeh pa 10 kron oziroma 17 kron.

— Analfabeti ne morejo v Ameriko. Zastopstva Združenih držav načelno odrekajo vsak vizum onim ljudem, ki nameravajo potovati v Ameriko in ne znajo ne pisati in ne brati. V Trstu so se dogodili slučajji, da je ameriški zastopnik tik pred vstopom na ladjo zabranil analfabetom potovanje v Ameriko.

— Za tri milijone živil zgorelo. V Badnu je minoli petek nastal ogenj v skladišču veletrgovca Kastla. Skladišče je pogorelo do tal in z njim za tri milijone kron živil. Gasilci so pri gašenju stali do kolen v masti in moki. Zažgal je iz maščevanja Kastlov brat, ki so ga že zaprli.

— Našla sta se dva papirnata bankovca. Stranka dobi denar v našem upravnistvu.

Ljubljanske novice.

Ij Šentjakovski volivni odbor SLS vabi vse naše somišljenike in somišljenice na sestanek, ki bo jutri, v četrtek zvečer ob pol 8. uri v Prosveti, Florjanska ulica št. 15.

Ij Predprodaja vstopnic za Orlovsko akademijo v nedeljo v Ljudskem domu je v Jugoslovanski knjigarni.

Ij Marijina kongregacija za možke pri oo. jezuitih ima v nedeljo, dne 21. novembra svoj redni shod.

Ij Tedenski izkaz za ljubljansko občino izkazuje 22 novorojencev in 25 umrlih. Med umrliimi je 11 domačinov in 14 tujcev. Za jetiko je umrlo 6 ljudi. Za grižo je zopet bolnih 5 ljudi (tujcev), umrl ni za to boleznijo nihče.

Ij Igraleci Ljudskega odra imajo danes zvečer vajo za prvo dejanje »Veleturista«. Naj pridejo vsi!

Ij Tatvine. Dne 13. t. m. zvečer je v kavarni Union neznan tat trgovcu K. iz Linca ukradel črno usnjato torbico za spise, vsebujoče potne dokumente lastnika in nekaj korespondence. — Posestniku in gostilničarju Avg. K. v Ciglarjevi ulici je dne 4. t. m. neznan storilec ukradel na dvorišču se sušeče perilo v skupni vrednosti 1500 kron. — St. P. je dne 2. novembra z nekimi Z. in z nekimi tovarišem istege popival po ljubljanskih gostilnah. V kolodvorski restavraciji je pokazal Z. svojo listnico, v kateri je imel približno 2500 kron. Naenkrat mu je denarja zmanjkalo, z njim sta izginila tudi njegova spremlevalca.

Razne novice.

r Ponižana Madžarska. Madžari so dobili v Parizu ukaz, da imajo 1. nov. 1920 podpisati mirovno pogodbo, kakor so jo sestavili antantni državniki v Trianonu. Sigmund Münz je napisal o tem v berlinskem »Tagu« z 21. septembra 1920 naslednji uvodnik.

Narodna skupščina v Budimpešti ima

1. listopada odglasovati mirovno pogodbo trianonsko po zgledu, kakor so glasovali Nemci v Weimaru ter Avstrijci na Dunaju. To so bile poniževalne mirovne pogodbe, kakor je za Madžare poniževalna trianonska pogodba. Ves svet je osupnil nad tole Madžarom prizadeto Golgato. Krščansko-socialna vlada na Ogrskem, ki je uvedla kazen za batinami in je izobčila žide z vseučilišča, ne bo dolgotrajna. Madžari so žalostno končali svetovno vojno. Za to imajo zasluge Čehi, Jugoslovani in Rumuni. Ti narodi so z vsemi silami pomagali antanti. Splošno pozornost je zbudila beraška dunajska valuta. Ali ta valuta je še vendar boljša kakor ogrska. To je čudna reč. Ogrsi so zdaj zmanjšani na tretjino svojega bivšega prostora. Ali vendar tvorijo državo, ki ima za svoje prebivalstvo dovolj hrane. Seveda glede množine žita in drugega živeža ni Ogrska več tako bogata kakor je bila svoj čas. Ogrska ima danes manj gozdov, rudnikov, tvornic, vse to so izgubili z deželami vred, ki so pripadle zmagovitim sosedom. Od Ogrske odsekani deli so se priklopili češkoslovaški, jugoslovanski, rumunski in avstrijski državi.

Z omenjeno trianonsko pogodbo so Ogrsi oropani vseh svojih zakladov. Ogrska država, ki je tonila v brokatu in zlatu, ima sedaj na sebi beraški plašč. Madžari vse to vidijo in čutijo, da so prišli na pravo beraško palico. Država sv. Štefana, ki je skozi stoletja odbijala turške navale, toži nad razvalinami svoje nekdanje slave. Ogrsi so izgubili rudnike, saline, prostrane državne gozde; vse to je sedaj last sosednjih držav. Ogrsi so izgubili v Banatu najrodovitnejša žitna polja, na Slovaškem so prišli ob sladkorne pridelke. Petrolejni viri v Sarmasagu, saline v Marmarošu, zlati rudniki in velike vodne sile na Slovaškem niso več v madžarskih rokah.

Ogrsi štejejo sedaj 7 in pol milijona prebivalcev, nekaj malega več kakor Avstrija. Ogrsi imajo to dobro, da njih glavno mesto Budimpešta šteje približno milijon prebivalcev, ki si lahko preskrbi potrebnih živil. Avstrija ima dvakrat večje glavno mesto, ki se s težavo hrani. Ogrsi so izgubili mesta: Bratislavo, Košice, Temešvar, Veliki Varaždin, Komarno, Sopron, Sibin ter celo vrsto drugih važnih mest, v katerih se je koncentrirala politična in gospodarska moč Madžarov; samo hrbenica, trup je ostal od mastitega madžarskega telesa. Ogrsi bodo zdaj beračili kakor vojni invalid na javni ulici, po kateri hodijo državniki na kongres zveze narodov.

Ogrom ni bilo dopuščeno, da bi se v vseh krajih izvedlo ljudsko glasovanje. To bi bilo v mnogih krajih končalo proti volji zaveznikov. Madžari so se pregrešili, ker so zatirali nemadžarske narode in so jih s tem proti sebi nahujskali. Slovaki, Rumuni in Srbi so čutili težo madžarske nadvlade. Zdej se je list obrnil. Trije milijoni Madžarov so prišli v drugorodne države. Z madžarskim prebivalstvom se je premešnilo tudi vse ogrsko bogastvo, gozdovi, premog, sol, železo in sedmograški rudniki. Ogrska je bila z rudami najbogatejša država v celi Evropi. Ogrsi so imeli več kot 1000 rudnikov. Ogrsi so prišli ob vse gozde. Danes beračijo za drva na Dunaju. Madžari so izgubili tako krasno Tatro, kjer je toliko gozdov in prelestnih letovišč. Izgubili so tudi svetovnoznane zdravilne toplice Pištane in Mehadijo. Tudi Avstrija je izgubila sloveča zdravilišča kakor Meran in celo vrsto drugih mest, ki so sedaj last Italije. Cela Adrija, nekoč avstrijska posest, je danes v laških krempljih. Prekrasna južnotirolska jezera so sedaj v italijanski oblasti. Tako so izgubili Ogrsi bogate dežele, gozde, rudnike, pa še svo naravno lepoto povrhu. Tako silno je Ogrska po mirovni pogodbi trianonski ponižana.

S trianonsko mirovno pogodbo je Madžar popolnoma ponižan. Slovaki so danes v češkoslovaški republiki, a Rumuni imajo veliko Rumunsko. Slednjega teh sosedov je dvakrat toliko kakor Ogra. Velevlasti antante so obdarile slovenske države češko in jugoslovansko ter Rumunsko. Zato pa se pripravlja Italijan, da bi pomagal Madžaru in Nemcu proti Slovanom. Laški poslanik v Budimpešti, Cerruti, je zagotovil madžarsko vlado, da bo Italija preskrbela Ogrom svoboden dohod do Adrije.

No, pa tudi madžarski politiki upajo, da bo Zveza narodov ponižane Madžare spet postavila na noge.

Tako je napisal v zgoraj omenjenem listu žid Münz.

r Boljševizem v Palestini. Kakor latinski jeruzalemski patriarh msgr. Barlassina je izdal tudi angliški škof dr. Mac Innes v Jeruzalemu javen oklice proti nevarnosti zionistovskega gibanja v Palestini. Oklice pravi, da je doslej prišlo v Palestino prav malo židovskih veljakov, ampak sami rusovski, poljski in rumunski boljševiki, ki pomenijo za bodoče volitve v Palestini veliko nevarnost. Po mnenju dr. Mac Innesa bodo pri volitvah mohamedanci (540.000) in kristjani (65.000) skupno nastopili proti židom.

Odgovorni urednik Jože Rutar.

Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«. Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.